NORAKSTS

Lieta Nr.A42678708
A04695-10/35

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Liepājā, 2010.gada 17.augustā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Blūma,

piedaloties pieteicējai *K.L.* un
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Vides ministrijas – pilnvarotajam pārstāvim *R.M.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *K.L.* (*K.G.*) pieteikuma par personiskā kaitējuma Ls 5000 apmērā un morālā kaitējuma Ls 3000 apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja *K.L.* Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 27.augustā iesniegusi pieteikumu par Vides ministrijas (turpmāk arī – atbildētāja vai ministrija) 2008.gada 8.augusta lēmuma Nr.5.1-11/1 (turpmāk arī – Lēmums) atcelšanu un Valsts vides dienesta amatpersonu rīcības rezultātā radīto kaitējumu atlīdzināšanu *(lietas 4.-7.lapa).*

Ar pārsūdzēto Lēmumu pieteicējai atteikts atlīdzināt personisko kaitējumu Ls 5000 apmērā un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā par Valsts vides dienesta amatpersonu rīcības rezultātā radīto personisko un morālo kaitējumu.

Pieteicēja pieteikumā norāda, ka Administratīvā rajona tiesa ar 2008.gada 23.maija spriedumu administratīvajā lietā Nr.A42547106 atcēla Valsts vides dienesta lēmumu, ar kuru pieteicēja saukta pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 57.^{3} panta ar naudas sodu Ls 40 apmērā, līdz ar to pieteicējai ir tiesības uz personiskā un morālā kaitējuma, kas nodarīts ar Valsts vides dienesta darbinieku rīcību, atlīdzinājumu Ls 8000 apmērā. Pieteicēja norāda, ka viņas palīdzību notikuma vietā noskaidrot vainīgo personu neviens nejautāja. Administratīvā

pārkāpuma izdarīšanas brīdī pieteicēja nepildīja dienesta pienākumus, t.i., policista pienākumus, turklāt administratīvie pārkāpumi vides jomā neietilpst Valsts policijas kompetencē, līdz ar to Lēmumā nepamatoti norādīts, ka pieteicējai par administratīvo pārkāpumu bija jāpaziņo policijai. Pieteicēja arī norāda, ka pārkāpuma fiksēšanas brīdī nav zinājusi, ka ar viņai piederošo automašīnu ticis izdarīts administratīvais pārkāpums. Pieteicēja nepiekrīt Lēmumā norādītajam, ka viņa atteikusies sadarboties ar Valsts vides dienestu notikušās situācijas atrisināšanā un pārkāpumu izdarījušās personas noskaidrošanā, jo pieteicēja vairākkārt lietas izskatīšanas laikā Valsts vides dienesta darbiniekiem norādījusi, ka nav izdarījusi administratīvo pārkāpumu, līdz ar to uzskata, ka tādā veidā ir darījusi visu iespējamo, lai novērstu vai samazinātu sev radušos kaitējumu. Tomēr Valsts vides dienesta amatpersonas to nav ņēmušas vērā un turpinājušas pieteicējai kaitēt gan morāli, gan nodarot kaitējumu personas cieņai un godam.

[2] Atbildētāja paskaidrojumā tiesai norādījusi, ka neatzīst pieteicējas pieteikumu, jo Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 96.pants paredz pieteicējas aktīvu lomu zaudējumu vai kaitējumu novēršanā vai samazināšanā. Līdz ar to pieteicējai bija pienākums norādīt personu, kura 2006.gada 5.jūlijā izdarīja administratīvo pārkāpumu, iebraucot ar transportlīdzekli kāpu zonā un novietojot to vietā, kur zemsedzi veido sūnas un ķērpji. Turklāt pārkāpuma vietā pieteicēja atteicās sniegt paskaidrojumus, atteicās uzrādīt personu apliecinošus dokumentus, atteicās parakstīt administratīvā pārkāpuma protokolu, tādējādi Valsts vides dienests vērsās Valsts Policijā ar lūgumu sniegt palīdzību lietas izmeklēšanā. Atbildētāja arī uzskata, ka pieteicēja pārkāpuma izdarīšanas brīdī ir apzinājusies, ka ar viņai piederošo automašīnu tiek izdarīts pārkāpums. Turklāt informācija par pārkāpumu nav publicēta, norādot personas sensitīvos datus. Atbildētāja uzskata, ka nav konstatējama cēloņsakarība starp pieteicējai, iespējams, nodarīto kaitējumu un Valsts vides dienesta likumiskajām darbībām.

[3] 2008.gada 28.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteicējas pieteikuma papildinājumi, kuros papildus pieteikumā minētajam pieteicēja norāda, ka saskaņā ar LAPK 260.panta pirmo daļu, viņai kā personai, kura tika saukta pie administratīvās atbildības, kaut arī esot Valsts policijas darbiniecei, norādīt uz faktisko pārkāpuma izdarītāju un iesniegt pierādījumus bija viņas tiesības, nevis pienākums. Konkrētajā gadījumā pieteicēja savas tiesības nav izmantojusi. Pieteicēja uzskata, ka Valsts vides dienesta amatpersonām paskaidrojot, ka nav izdarījusi administratīvo pārkāpumu, ir izrādījusi pietiekamu sadarbību, lai nebūtu pamata viņas saukšanai pie administratīvās atbildības.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, balstoties uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem.

Atbildētājas pārstāvis pieteikumā ietverto prasījumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumos minētajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[5] Tiesa lietā konstatē šādus apstākļus.

[5.1] Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 23.maija spriedumu administratīvajā lietā Nr.A42547106 atcelts Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmums Nr.G01/00032P, ar kuru pieteicēja saskaņā ar LAPK $57.^3$ pantu saukta pie administratīvās atbildības un pieteicējai uzlikts administratīvais naudas sods Ls 40 apmērā.

No Tiesu informatīvās sistēmas datiem konstatējams, ka minētais spriedums ir stājies spēkā 2008.gada 13.jūnijā.

[5.2] 2008.gada 9.jūlijā Vides ministrija no Valsts vides dienesta saņēma pieteicējas 2008.gada 1.jūlija iesniegumu par personiskā kaitējuma Ls 5000 apmērā un morālā kaitējuma Ls 3000 atlīdzināšanu, kas nodarīts ar Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmumu Nr.G01/00032P *(lietas 9.-10.lapa).*

[5.3] Ar 2008.gada 8.augusta Vides ministrijas lēmumu Nr.5.1-11/1 „Par *K.G.* 2008.gada 1.jūlija iesniegumu „Par zaudējumu atlīdzinājumu" noraidīts pieteicējas lūgums par personiskā kaitējuma Ls 5000 apmērā un morālā kaitējuma Ls 3000 atlīdzinājuma saņemšanu *(lietas 11. – 15.lapa).*

[5.4] 2008.gada 27.augustā pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par 2008.gada 8.augusta Vides ministrijas lēmuma Nr.5.1-11/1 atcelšanu un Valsts vides dienesta amatpersonu rīcības rezultātā radīto zaudējumu atlīdzināšanu *(lietas 4.-7.lapa).*

[6] Pieteicēja pieteikumā lūdz atcelt Lēmumu, ar kuru atteikts piešķirt atlīdzinājumu, un apmierināt lūgumu par Valsts vides dienesta amatpersonu rīcības rezultātā radīto kaitējuma atlīdzināšanu.

Tiesu judikatūrā atzīts, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga

administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu *(skat., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 2. novembra sprieduma lietā SKA-415/2006 17. punkts, 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā SKA-14/2007 17.punkts).*

Ņemot vērā minēto, tiesa pieteikumu izvērtē kā prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināts personiskais kaitējums Ls 5000 apmērā un morālais kaitējums Ls 3000 apmērā.

Līdz ar to lietā ir noskaidrojams, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīva akta izdošanai.

[7] APL 92.pants noteic tiesības ikvienam prasīt atlīdzinājumu par personisko un morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu. Savukārt APL 93.panta trešā daļa paredz, ka atlīdzinājumu var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (stājies spēkā tiesas spriedums).

Savukārt kā speciālās tiesības tiesību normas ir piemērojamas Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma normas.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk - Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 6.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tādējādi, lai konstatētu zaudējumu atlīdzības tiesisko pamatu, ir jākonstatē:

1) valsts pārvaldes prettiesiska rīcība;
2) zaudējuma/kaitējuma esamība un to konkrēts apmērs;
3) cēlonisks sakars starp prettiesisku rīcību un zaudējumu (kaitējumu).

Pieteicēja norāda uz personisko kaitējumu, kas izpaužas kā kaitējums viņas cieņai un godam, tas ir, neslavas celšana par pieteicēju sabiedrībai plaši pieejamā masu saziņas līdzeklī – internetā, kā arī morālo kaitējumu.

Tādējādi konkrētajā gadījumā tiesai ir jānoskaidro, vai ir konstatējams pieteicējas norādītais personiskais un morālais kaitējums un vai tie ir radušies cēloniskā sakarā ar iestādes pieņemto lēmumu par pieteicējas administratīvo sodīšanu.

[8] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmo daļu personiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm. Savukārt saskaņā ar šā likuma 9.pantu morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Kā izriet no minētā likuma 11.panta otrās daļas, personiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiek pierādīts ar APL noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt personiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru un to pamatot. Savukārt minētā panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

No minētā izriet, ka personiskā kaitējuma apmēru pieteicējai ir jāpamato. Savukārt morālais kaitējums ir pierādīts ar pieteicējas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumu, un pieteicējai ir jānorāda vienīgi atlīdzinājuma apmēru.

[8.1] No pieteicējas pieteikumā norādītajiem argumentiem un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējai personiskais un morālais kaitējumus ir radies Valsts vides dienesta darbinieku prettiesiskas rīcības rezultātā, un konkrēti, administratīvā pārkāpuma konstatēšanā, fiksēšanā un lietas apstākļu noskaidrošanā.

Pieteicēja norāda, ka kaitējums godam un cieņai nodarīts ar to, ka 2006.gada 5.jūlijā sastādītajā administratīvā pārkāpuma protokolā Nr.AE Nr.000926 pieteicēja norādīta kā „pārkāpēja", kā arī ar Valsts vides dienesta amatpersona *L.F.* 2006.gada 7.jūlija iesniegumā Talsu rajona policijas pārvaldes priekšniekam nepārprotami norādījusi, ka pieteicēja izdarījusi administratīvo pārkāpumu, lai gan Administratīvā rajona tiesa vēlāk konstatējusi pretējo. Turklāt internetā tika ievietota informācija „Sastādīti protokoli par administratīvo pārkāpumu – par transportlīdzekļa pārvietošanās noteikumu pārkāpumiem Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā *K.G.* ..", kas pieteicējas ieskatā nozīmē, ka viņa ir izdarījusi minēto administratīvo pārkāpumu, jo protokolu par administratīvo pārkāpumu var sastādīt personai, kura ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, nevis jebkurai personai.

Pieteicēja iesniegumā iestādei par zaudējuma atlīdzināšanu norāda, ka ar Valsts vides dienesta amatpersonas *L.F.* rīcību - sastādot uz viņu kā uz „pārkāpēju" administratīvā pārkāpuma protokolu, paziņojot septiņām klātesošajām personām, ka pieteicēja ir likumpārkāpēja; nosūtot 2006.gada 7.jūlijā iesniegumu Talsu rajona policijas pārvaldes priekšniekam nepatiesu informāciju, kura kļuva zināma gan policijas pārvaldes priekšniekam, gan daudziem viņas darba kolēģiem, tika nodarīts morālais kaitējums. Proti, minētais bija par pamatu emocionāliem pārdzīvojumiem, kā rezultātā daļa no atvaļinājuma tika sabojāta un pieteicēja jutusies ļoti slikti, turklāt pēc notikušā bija emocionāli ļoti grūti atgriezties darbā un tikties ar kolēģiem.

[8.1.1] Senāta praksē ir atzīts, ka APL 92.pantā paredzētās personas tiesības prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumiem un kaitējumu, kas viņai nodarīts ar administratīvo aktu, ietver ne tikai tiesības uz atlīdzinājumu, kas nodarīts ar administratīvo aktu, bet arī ar iestādes rīcību šā administratīvā akta izdošanas procesā *(sk. Senāta 2008.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-39/2008 8.punktu un 2008.gada 16.maija sprieduma lietā Nr.SKA-49/2008 10.punktu).*

[8.1.2] Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicēja atlīdzinājumu nav prasījusi vienlaicīgi ar 2006.gada 11.jūlija (sākotnējā) lēmuma apstrīdēšanu, bet tikai pēc tam, kad stājies spēkā Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 23.maija spriedums (turpmāk arī – Spriedums) administratīvajā lietā Nr.A42547106.

Ar Spriedumu tika atcelts Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmums (ar kuru tika atstāts negrozīts sākotnējais 2006.gada 11.jūlija lēmums) un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā bija izbeigta.

Pārsūdzētajā Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmumā iestāde bija izvērtējusi arī pieteicējas iebildumus par, viņasprāt, lietas izskatīšanas gaitā pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem, tostarp, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļas vadītājas *L.F.* rīcību un sniegusi vērtējumu uz pieteicējas norādītajiem iebildumiem, nekonstatējot Valsts vides dienesta darbinieku administratīvajā procesā pieļautus pārkāpumus.

Administratīvā rajona tiesa Spriedumā atzina, ka iestāde secinājumu par to, ka pieteicēja ir atbildīga saskaņā ar LAPK 57.^{3} pantu, izdarījusi, nenodibinot ar pierādījumiem pieteicējas vainu. Pieteicēja Spriedumu, ar kuru tika atcelts pārsūdzētais 2006.gada 17.oktobra lēmums, nav pārsūdzējusi un tas ir stājies spēkā. Tādējādi konstatējams, ka attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta ar spēkā stājušos tiesas 2008.gada 23.maija spriedumu.

[8.1.3] Senāts 2007.gada 4.janvāra spriedumā lietā Nr.SKA-14/2007 12.punktā un 2008.gada 22.maija spriedumā lietā Nr.SKA-169/2008 12.punktā ir norādījis, ka prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību, un secinājis, ka pēc tam, kad administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta (arī tad, ja ta noslēgusies ar nepārsūdzētu augstākas iestādes lēmumu), iestādei vai tiesai, izskatot personas iesniegumu vai prasījumu, vairs nav jāvērtē ne administratīvā akta tiesiskums, ne administratīvās lietas procesā pieļautie pārkāpumi.

Līdz ar to, tiesas ieskatā, izskatāmās lietas ietvaros nav vērtējami pieteicējas norādītie argumenti, kas attiecas uz administratīvā protokola sastādīšanu, ka arī uz citām procesuālajām darbībām administratīvā pārkāpuma lietā.

[8.2] Pieteicēja norāda, ka viņas gods un cieņa tika aizskarts ar nepamatotu viņas saukšanu pie administratīvās atbildības.

Gods un cieņa nav juridiski jēdzieni, bet gan morāles kategorijas. Tiesību teorijā pastāv dalījums starp šiem jēdzieniem. Gods - tas ir personības sabiedriskais novērtējums, kura mēraukla ir paša indivīda uzvedība, viņa attieksme pret sociālajām un garīgajām vērtībām, sabiedrību, līdzcilvēkiem. Cieņa ir cilvēka pašnovērtējums, kas pamatojas uz tam ieaudzinātajām un piemītošajām īpašībām (*Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2. Sevišķā daļa. Rīga: firma „AFS", 2003, 307.lpp.).*

Goda un cieņas aizkārumu konstatē, ja personības sabiedriskais novērtējums ir pazemājies un cilvēka pašnovērtējums, balstoties uz sabiedrisko vērtējumu, arī ir mazinājies.

[8.2.1] Lietā nav strīda par to, ka internetā tika ievietota informācija „Sastādīti protokoli par administratīvo pārkāpumu – par transportlīdzekļa pārvietošanās noteikumu pārkāpumiem Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā *K.G.* ..". Atbildētājs norāda, ka Valsts vides dienesta interneta mājas lapā http:/www.ventspils.vvd.gov.lv, arhīva sadaļā „Aktualitātes 10.07.2006." bija atrodama šāda satura informācija un tā atbilst patiesībai, jo pieteicējai protokols tika sastādīts. Minētajai informācijai ir sabiedrību informējošs raksturs par Valsts vides dienesta darbu, tā nesatur personas sensitīvos datus, un tā ir atbilstoša Ministru kabineta 2004.gada 23.novembra noteikumu „Valsts vides dienesta nolikums" 4.3.apakšpunktam *(aktuālajā redakcijā un redakcijā, kas bija spēkā uz administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas brīdi)*, kas noteic Valsts vides dienesta pienākumu informēt sabiedrību par tās darbu.

[8.2.2] Tiesa, izvērtējot minēto informāciju, atzīst, ka tā nesatur tādus personas datus, lai varētu secināt, ka administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts tieši pieteicējai. Tiesa norāda, ka saskaņā ar LAPK 243.pantu administratīvā pārkāpuma protokols ir tikai viens no pierādījumiem, uz kura pamata likumā noteiktajā kārtībā nosaka administratīvā pārkāpuma esamību vai neesamību. Turklāt protokola sastādīšana ir darbība, kas aizvieto lēmumu par lietvedības uzsākšanu, tas ir, protokola sastādīšana pielīdzināma lēmumam par lietas ierosināšanu, un tas vēl nenozīmē, ka persona jau ir saukta pie administratīvās atbildības un atzīta par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā.

Tiesas ieskatā, nav konstatējams, ka atbildētājs, ievietojot internetā informāciju par administratīvā protokola sastādīšanu *K.G.*, būtu nepamatoti pazemājis pieteicējas sabiedrisko novērtējumu un attiecīgi viņas pašvērtējumu. Līdz ar to tiesa minēto pieteicējas argumentu par to, ka internetā, publicējot minēto informāciju ir aizskarts viņas gods un cieņa, kā arī celta neslava, neatzīst par pamatotu.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja ne iesniegumā par atlīdzinājumu iestādei, ne pieteikumā tiesai nav norādījusi uz tiem apstākļiem, kas nepieciešami, lai konstatētu personiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu, kā arī nav iesniegusi pierādījumus, kas pamatotu personiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu un apmēru. Pieteicēja ir norādījusi uz Valsts vides dienesta darbinieku prettiesisku un neprofesionālu rīcību administratīvā pārkāpuma lietā, un tiesa jau iepriekš norādīja, ka izskatāmās lietas ietvaros nav vērtējami pieteicējas norādītie argumenti, kas attiecas uz administratīvā protokola sastādīšanu, ka arī uz citām procesuālajām darbībām administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros.

[8.2.3] Tiesas sēdē papildus pieteikumā un iesniegumā par atlīdzinājumu iestādei minētajam, pieteicēja norādīja arī uz veselībai radīto kaitējumu (biežas galvas sāpes), kā arī uz apstākli, ka no Iekšlietu ministrijas informācijas sistēmas datiem policijas darbinieki, kuriem ir pieejams šis reģistrs, jebkurā brīdī var pārbaudīt un redzēt, ka pieteicējai ir uzlikts šis sods (šajā reģistrā redzams arī pieteicējas personas kods).

APL 96.pants noteic, ka iesniedzējam ir pienākums darīt iestādei zināmus apstākļus, kurus tai nepieciešams zināt, lai konstatētu attiecīgā publisko tiesību subjekta atbildības pamatu un nodarīto zaudējumu vai kaitējumu apmēru. Ja iesniedzējs šo pienākumu nepamatoti nepilda, vēlāk, apstrīdot iestādes lēmumu augstākā iestādē vai pārsūdzot to tiesā, viņš uz attiecīgajiem apstākļiem nevar atsaukties.

No minētās tiesību normas izriet, ka prasījuma pamatā esošie apstākļi pieteicējai ir jādara zināmi iestādei uzreiz un, ja tādi tiek pieteikti tikai tiesā, pieteicēja uz tiem nevar atsaukties.

Izskatāmajā lietā pieteicēja iestādē bija pieteikusi personiskā kaitējuma atlīdzināšanas prasījumu, bet nebija informējusi iestādi par apstākli, ka personiskais kaitējums nodarīts arī viņas veselībai, un arī tādā darbībā, ka pieteicēja kā administratīvo pārkāpumu izdarījusī persona reģistrēta Iekšlietu ministrijas datu bāzē. Tādējādi secināms, ka pieteicēja nevar uz šādiem apstākļiem atsaukties tiesā.

Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus, atzīst, ka nav konstatējams pieteicējai nodarītais personiskais kaitējums (piemēram, personas dzīvībai un veselībai, godam, cieņai, reputācijai vai citām nemantiskām interesēm) un noraida kā nepamatotu pieteicējas pieteikumu daļā par personiskā kaitējuma Ls 5000 atlīdzināšanu.

[8.3] Pieteicēja lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, norādot uz apstākļiem, kas radīja morālo kaitējumu. Pieteicēja tika atzīta par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, neskatoties uz to, ka pieteicēja Valsts vides dienesta amatpersonām paskaidroja, ka administratīvo pārkāpumu nav izdarījusi.

Atbildētājas pārstāvis norādīja, ka Administratīvā procesa likums noteic personas pienākumu savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai mazinātu kaitējumu, turklāt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.pants noteic, ka kaitējumu nosaka, ņemot vērā iestādes, kā arī cietušās rīcību un līdzatbildību. Tā kā pieteicēja atteicās sadarboties ar Valsts vides dienesta amatpersonām, informācijas trūkums par īsto pārkāpēju noveda pie prettiesiska lēmuma pieņemšanas.

[8.3.1] Kā norādīts tiesu praksē, lai vērtētu jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzinājuma piešķiršanu, nepieciešams konstatēt šādus apstākļus:

1) personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums; 2) personas morālas ciešanas; 3) tiešā cēloņsakarība un objektīva saikne starp 1. un 2.punktā norādīto, kas nenovēršami radījis kaitīgās sekas; 4) konstatējot iepriekš norādītos apstākļus, tiesai, ņemot vērā visus konkrētās lietas faktiskos apstākļus, jānosaka morālā kaitējuma apmērs.

Ņemot vērā lietā konstatēto, tiesa atzīst, ka iestāde ar pieņemto lēmumu par nepamatotu saukšanu pie administratīvās atbildības ir konstatējams pieteicējas tiesību aizskārums. Pieteicēja norāda uz morālām ciešanām saistībā ar minēto apstākli.

Tiesa iepriekš konstatēja, ka ar Spriedumu administratīvajā lietā Nr.A42547106 atcelts Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmums no tā pieņemšanas dienas un izbeidza tiesvedību lietā *(skatīt [5.1] punktu)*.

Tādējādi ar spēkā stājušos Spriedumu tika atzīts, ka minētais 2006.gada 17.oktobra lēmums nav pamatots, kas ir pamats atzīt, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, jo ir pierādīts tiesību aizskārums.

[8.3.2] Saskaņā ar APL 94.panta ceturto daļu atlīdzinājuma veidi ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana vai zaudējuma (kaitējuma) atlīdzinājums naudā. Noteicošais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Vienīgi tad, ja iepriekšējo stāvokli nedz tiesiski, nedz faktiski nevar atjaunot, vai arī tas nav adekvāti, pieļaujams atlīdzinājums naudā. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošana nav adekvāta, ja tā ir saistīta ar nesamērīgi lielām pūlēm, kas neatrodas saprātīgās attiecībās ar pieprasīto tiesisko stāvokli.

Senāts 2008.gada 28.februāra spriedumā lietā Nr.SKA-45/2008 ir norādījis, ka augstākas iestādes lēmums, ar kuru atceļ zemākas iestādes lēmumu, un ja tādējādi atjaunojas iepriekšējais stāvoklis, ir vērtējams kā atbilstīgs atlīdzinājums. Senāts jau iepriekš ir piekritis, ka atlīdzinājums var būt atbilstīgs, ja pārkāpuma radītās sekas tiek likvidētas un tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi.

Savukārt 2009.gada 5.jūnija spriedumā lietā Nr.SKA-338/2009 13.punktā Senāts ir norādījis, ka lēmuma atcelšana pati par sevi ir morāls gandarījums; tā ir atzīšana par nevainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā.

Tiesa konstatēja, ka konkrētajā gadījumā pieteicējai nelabvēlīgais Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmums tika atcelts un pēc būtības tika atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja nebūtu pieņemts minētais lēmums.

Kā jau iepriekš citēts, APL 96.pants noteic, ka iesniedzējam ir pienākums savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu.

Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmajai un otrajai daļai cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iemaņas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai mazinātu, kā arī ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos.

Savukārt saskaņā ar šā likuma 14.panta pirmo daļu morālo kaitējumu noteic atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

No minētajām tiesību normām izriet atlīdzinājuma prasījuma iesniedzēja pienākums darīt visu iespējamo, lai mazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu, kā arī tiesas pienākums izvērtēt cietušā rīcību un līdzatbildību.

[8.3.3] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējai 2006.gada 5.jūlijā sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols AE Nr.000926 *(lietas 40.-41.lapa)* par to, ka pieteicējai piederošā automašīna pārvietojusies ārpus vispārējās lietošanas māju un uzņēmumu ceļiem un apstājusies uz priekškāpas 9 metru attālumā no pludmales, tādējādi pārkāpts Aizsargjoslu likuma 36.pana trešās daļas 6.punkts. Protokolā izdarīts ieraksts, ka pārkāpēja *K.G.* atsakās parakstīt protokolu liecinieku klātbūtnē.

Ar Valsts Vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes 2006.gada 11.jūlija lēmumu *(lietas 38.-39.lapa)* pieteicējai saskaņā ar LAPK 57.^{3} pantu uzlikts administratīvais naudas sods Ls 40 apmērā, lēmumā norādīts, ka pieteicēja noliedz pieļauto pārkāpumu.

2006.gada 2.augustā Valsts vides dienests pieteicējai nosūtījis vēstuli Nr.2-03/961, kurā norādīta administratīvā pārkāpuma lietas vieta un laiks, kā arī lūgts pieteicējai kā automašīnas HONDA INTEGRA īpašniecei informēt Valsts vides dienestu par personu, kura ir atbildīga par minētās automašīnas atrašanos Rīgas jūras līča piekrastes kāpu aizsargjoslā 2006.gada 5.jūlijā *(lietas 49.lapa).*

2006.gada 16.augustā Valsts vides dienests nosūtījis vēstuli Nr.2-01/1009 Valsts Policijai, kurā norādīts, ka pieteicēja ir atteikusies nosaukt personu, kura ir vadījusi automašīnu 2006.gada 5.jūlijā piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā un saskaņā ar APL 53.panta pirmo daļu lūgts sniegt palīdzību minētās informācijas iegūšanā *(lietas 53.lapa).* Minētā vēstule 2008.gada 28.augustā pārsūtīta Talsu rajona policijas pārvaldes priekšniekam *(lietas 54.lapa).*

2006.gada 11.septembrī Talsu rajona policijas pārvaldes priekšnieks Valsts vides dienestam nosūtījis paziņojumu *(lietas 55.lapa),* kurā norādīts, ka pieteicēja atsakās sniegt ziņas par personu, kura 2006.gada 5.jūlijā vadījusi automašīnu HONDA INTEGRA. Minētajam paziņojumam pievienots pieteicējas paskaidrojums *(lietas 56.lapa)*, kurā cita starpā norādīts, ka viņa atsakās sniegt ziņas par personu, kura ir atbildīga par viņas automašīnas atrašanos kāpu aizsargjoslā 2006.gada 5.jūlijā un neuzskata, ka viņai būtu pienākums nosaukt šo personu.

Ar Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmumu *(lietas 11.-15.lapa)* atstāts negrozīts 2006.gada 11.jūlija lēmums par administratīvā naudas soda Ls 40 apmērā piemērošanu pieteicējai.

No iepriekš minētā tiesa konstatē, ka pirms Valsts vides dienesta ģenerāldirektora 2006.gada 17.oktobra lēmuma pieņemšanas iestāde ir veikusi darbības, lai noskaidrotu apstākļus, kuriem ir nozīme lietas pareizā izlemšanā.

[8.3.4] Pieteikuma papildinājumos *(skatīt [3] punktu)* pieteicēja pauž viedokli, ka norādīt uz faktisko pārkāpuma izdarītāju un iesniegt pierādījumus bija viņas tiesības, nevis pienākums.

Tiesas sēdē pieteicēja paskaidroja, ka, ierodoties uz lietas izskatīšanu, ir paskaidrojusi, ka nav izdarījusi šo pārkāpumu. Sniegt paskaidrojumus kā personai, kuru sauc pie administratīvās atbildības, bija tiesības, nevis pienākums, un pieteicēja uzskata, ka savas tiesības var izmantot vai neizmantot tādā apjomā kā grib izmantot. Tā kā pieteicēja paskaidrojusi, ka pārkāpumu nav izdarījusi, uzskata, ka ir darījusi visu, lai netiktu radīts šis kaitējums un uzskata, ka viņai nav jāpierāda, kurš to ir izdarījis *(lietas 69.lapa, otrā pusē).*

No minētā secināms, ka pieteicēja ir atteikusies sadarboties ar Valsts vides dienesta amatpersonām uzskatot, ka tas nav viņas pienākums.

Tiesa norāda, ka APL 96.pants noteic *iesniedzēja pienākumu* savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu. Līdz ar to tiesa atzīst par nepamatotu pieteicējas norādīto argumentu, ka viņas pienākums nebija sniegt iestādei visu viņai zināmo informāciju.

[8.3.5] Izvērtējot iepriekš minētos apstākļus kopsakarā ar iepriekš norādītajām tiesību normām, tiesas ieskatā pieteicēja apzināti ar savu rīcību, atsakoties sniegt iestādei informāciju par vainīgo personu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, t.i., atteicās sadarboties ar Valsts vides dienestu situācijas atrisināšanai, ir veicinājusi nepamatota lēmuma par viņas saukšanu pie administratīvās atbildības pieņemšanu, līdz ar to ir veicinājusi morālā kaitējuma rašanos. Turklāt pieteicēja tiesas sēdē pati atzina, ka, iespējams, 2006.gada 17.oktobra lēmuma rezultāts varēja citāds, ja viņa būtu nosaukusi vainīgo personu.

Tādējādi, ņemot vērā minēto, atzīstams, ka, ar Spriedumu atceļot 2006.gada 17.oktobra lēmumu no tā pieņemšanas dienas un izbeidzot tiesvedību lietā, ir iestājusies dabiskā restitūcija (*restutio in integrum),* tas ir, tāda stāvokļa atjaunošana, kāda bija pirms tiesību aizskāruma, proti, pirms lēmuma izdošanas administratīvā pārkāpuma lietā.

Tiesas ieskatā restitūcija (dabiskā stāvokļa atjaunošana) ir pietiekama kompensācija attiecībā uz 2006.gada 17.oktobra lēmuma izdošanu, jo tāds bija pieteicējas mērķis, vēršoties ar pieteikumu tiesā.

Ņemot vērā to, ka pieteicējas rīcība veicināja atceltā lēmuma par saukšanu pie administratīvās atbildības pieņemšanu, tiesas ieskatā, konkrētajā gadījumā nav nosakāms

atlīdzinājums naudā, kā arī nav nosakāms atlīdzinājums – iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Pamatojoties uz iepriekš norādītajiem secinājumiem, tiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums daļā par morālā kaitējuma Ls 3000 apmērā ir noraidāms.

[9] Pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, tiesa neanalizē pārējos lietas materiālos ietvertos apsvērumus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

[10] Apkopjot iepriekš konstatēto tiesa atzīst, ka nepastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnosacījumi. Tādējādi pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināts personiskais kaitējums Ls 5000 apmērā un morālais kaitējums Ls 3000 apmērā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt K.L. pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināts personiskais kaitējums Ls 5000 apmērā un morālais kaitējums Ls 3000 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā Lielajā ielā 4, Liepājā.

Spriedums sastādīts 2010.gada 17.augustā.

Tiesnese (paraksts) S.Blūma

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese S.Blūma

Liepājā, 2010.gada 17.augustā.